

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 3To/95/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2216010453
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Rastislav Kresl
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2216010453.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Rastislava Kresla a sudcov JUDr. Kataríny Stanislavskej a JUDr. Ladislava Révesa, v trestnej veci obžalovaného A. B., nar. XX.XX.XXXX v B., pre prečin nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, o odvolaní prokurátora Okresnej prokuratúry Dunajská Streda proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č.k. 4T/111/2016-783 zo dňa 16.11.2022, na verejnom zasadnutí konanom dňa 12.03.2024 v Trnave, takto

rozhodol:

Podľa § 319 Trestného poriadku sa odvolanie okresného prokurátora, z a m i e t a .

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda č.k. 4T/111/2016-783 zo dňa 16.11.2022 bol obžalovaný A. B., nar. XX.XX.XXXX v B., trvale bytom C. D., E. F. XX/X, podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku oslobodený spod obžaloby Okresnej prokuratúry Dunajská Streda č. 2 Pv 453/13 pre skutok právne kvalifikovaný ako prečin nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť na tom skutkovom základe,

že

ako konateľ platiteľa poistného subjektu - spoločnosti MIKLÓS & CO, s.r.o. so sídlom Hlavná 677, Dunajská Streda, IČO: 31414923 v období od 1. novembra 2011 do 28. februára 2013 s výnimkou mesiaca jún 2012, v ktorom spoločnosť nemala dostatok finančných prostriedkov, nezaplatil oprávnenému Sociálnej poisťovni pobočka Dunajská Streda, Galantská cesta č. 693/5, poistné na sociálne poistenie za zamestnávateľa vo výške 29.696,61 Eur,

pretože skutok nie je trestným činom.

Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil v rozsahu č. I. 783-785.

Proti tomuto rozsudku podal bezprostredne po jeho vyhlásení na hlavnom pojednávaní odvolanie prokurátor Okresnej prokuratúry Dunajská Streda, ktoré písomne odôvodnil na č.l. 786.

Okresný prokurátor považuje výrok napadnutého rozsudku o oslobodení obžalovaného spod obžaloby za nezákonný, nakoľko okresný súd dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym právnym záverom. Poukázal na to, že na naplnenia skutkovej podstaty žalovaného prečinu musia byť kumulatívne splnené dve podmienky, a to existencia nedoplatku najmenej vo výške predstavujúcej väčší rozsah a preukázaná platobná schopnosť odvádzateľa, či platiteľa poistného tento dlh v lehotách splatnosti splatiť. V predmetnej trestnej veci bolo ustálené, že preverovaná spoločnosť bola počas celého trestného stíhania solventná, čo znamená, že mala dostatok finančných prostriedkov na úhradu poistného v deň jeho splatnosti. Táto skutočnosť bola zistená znaleckým dokazovaním a priznaná aj samotným obžalovaným. Znaleckým skúmaním ako aj výpoveďou obžalovaného bolo preukázané

aj to, že obžalovaný si bol vedomý toho, že neplní svoje povinnosti voči poisťovateľovi a zároveň si bol plne vedomý svojej solventnosti (mal dostatočné prostriedky na úhradu odvodov) ako aj svojej platobnej neschopnosti (nemal dostatok finančných prostriedkov na uhradenie všetkých svojich dlhov). Obžalovaný tiež jednoznačne uviedol, že uprednostnil vyplácanie mzdy zamestnancom a uhrádzanie iných záväzkov, aby tým zabezpečil riadny personálny ako aj ekonomický chod spoločnosti. Obžalovaný mal v preverovanom období viacero veriteľov a jeho finančné prostriedky mu nedovoľovali ich všetkých uspokojiť v celom rozsahu a v dohodnutých, prípadne stanovených lehotách. Obžalovaný postupoval tak, že v celom rozsahu a riadne plnil výhradne tie záväzky, ktorými zabezpečoval riadny personálny a ekonomický chod spoločnosti a ostatné záväzky vrátane záväzku voči Sociálnej poisťovni vedome ignoroval. Okresný súd si svojvoľne vyložil preukázané pojmy a tieto následne použil v neoprávnený prospech obžalovaného. Skutočnosť, že dlžník je dlžný viacerým veriteľom a zároveň nie je schopný svojich veriteľov v celom rozsahu uspokojiť ho neoprávňuje, aby sa sám svojvoľne rozhodol, ktoré záväzky uspokojí riadne a včas, a ktoré záväzky neuspokojí vôbec, prípadne ich neuspokojí v celom rozsahu. Poukazuje tiež na špeciálnu právnu úpravu vo vzťahu k prednostným pohľadávkam, medzi ktoré sa radí aj pohľadávka na poisťnom voči osobám, ktoré sú povinné platiť poisťné na zdravotné a sociálne poistenie. Povinnosťou dlžníka je uhrádzať pohľadávky vždy aspoň pomerným spôsobom. Solventného obžalovaného nie je možné zbaviť trestnej zodpovednosti výhradne z dôvodu jeho platobnej neschopnosti. Pokiaľ obžalovaný v čase spáchania skutku mal dostatok finančných prostriedkov na úhradu povinných platieb, ale bol v tom čase platobne neschopný, t.j. nebol schopný plniť 30 dní po lehote splatnosti aspoň dva peňažné záväzky viac ako jednému veriteľovi, potom bol v úpadku a mohol sa dopustiť spáchania trestného činu zvýhodňovania veriteľa. Okresný súd rozhodol nezákonne a oslobodil obžalovaného spod obžaloby napriek tomu, že na to nemal žiadne zákonné predpoklady. Prokurátor navyše po výpovedi obžalovaného na hlavnom pojednávaní navrhol zmenu právnej kvalifikácie skutku na trestný čin zvýhodňovanie veriteľa podľa § 240 Trestného zákona, na ktorý návrh okresný súd nijakým spôsobom nereagoval. Prokurátor nesúhlasí so záverom súdu o absencii zavinenia obžalovaného, pretože z vykonaného dokazovania vyplýva, že obžalovaný si bol plne vedomý toho, že neplní svoje povinnosti voči poisťovateľovi a zároveň si bol plne vedomý svojej solventnosti ako aj svojej platobnej neschopnosti. Aj napriek uvedenému si v celom rozsahu a riadne plnil výhradne tie záväzky, ktorými zabezpečoval personálny a ekonomický chod spoločnosti a ostatné záväzky vedome ignoroval. Okresný súd mal na základe vykonaného dokazovania obžalovaného uznať činným buď zo žalovaného trestného činu, alebo dokazovanie rozšíriť a uznať obžalovaného vinným z trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd s poukazom na § 321 ods. 1 písm. b), písm. d) Trestného poriadku napadnutý rozsudok vo výroku o vine zrušil a aby v zmysle § 322 ods. 3 Trestného poriadku vo veci sám rozhodol.

K odvolaniu okresného prokurátora sa vyjadrila poškodená Sociálna poisťovňa, a.s., ktorá sa plne stotožnila s argumentami prokurátora v odvolaní. Poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Tdo/62/2011 zo dňa 16.8.2012, podľa ktorého ak sa spoločnosť dostane do situácie, že ako dlžník nemá dostatok finančných prostriedkov na uhradenie všetkých svojich splatných záväzkov, je povinná všetkých svojich veriteľov uspokojovať pomerne a rovnomerne. Ak podnikateľ nie je schopný uhrádzať tak prevádzkové náklady, odvody povinných platieb ako aj mzdy svojich zamestnancov, musí prispôbiť hospodárenie podniku tak, aby si mohol plniť všetky svoje povinnosti, prípadne svoje podnikanie ukončiť. Ak by tomu tak nebolo, prichádza do úvahy trestnoprávna zodpovednosť za spáchanie trestného činu marenie konkurzného alebo vyrovnacieho konania podľa § 242 Trestného zákona alebo trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona.

Krajský súd vo veci vykonal verejné zasadnutie dňa 12.03.2024 za prítomnosti zástupkyne Krajskej prokuratúry v Trnave, obžalovaného a jeho obhajcu. Verejného zasadnutia sa nezúčastnil splnomocnenec poškodenej, na čo odvolací súd rozhodol uznesením tak, že verejné zasadnutie vykoná v jeho neprítomnosti. Prokurátorka zotrvala na podanom odvolaní, obsah odvolania nežiadala zmeniť ani doplniť. Odvolací súd oboznámil prítomných s napadnutým rozsudkom, odvolaním prokurátora Okresnej prokuratúry Dunajská Streda, vyjadrením poškodenej k odvolaniu, odpisom registra trestov na obžalovaného ako aj podstatným obsahom spisu. Procesné strany nemali žiadne pripomienky k oboznamovanému obsahu spisového materiálu, ani návrhy na doplnenie dokazovania. Zástupkyňa Krajskej prokuratúry v Trnave navrhla odvolaniu vyhovieť. Obhajca obžalovaného poukázal na to, že prokurátor neuniesol dôkazné bremeno, pričom bol zo strany obhajoby opakovane vyzvaný na ustúpenie od obžaloby. Znalci sa v konaní zhodli na tom, že spoločnosť nebola platobne schopná. Napadnutý rozsudok považuje za zákonný a spravodlivý. Prokurátor sa v odvolaní zhostil úlohy znalca a interpretuje

ekonomické ukazovatele, hoci znalcom nie je. Odôvodnenie odvolania považuje za vecne a právne nesprávne, čoho dôkazom je aj odvolací návrh. Navrhol, aby odvolací súd odvolanie prokurátor zamietol ako nedôvodné podľa § 319 Trestného poriadku. Obžalovaný žiadal zamietnuť odvolanie prokurátora.

Podľa ustanovenia § 317 ods. 1 Trestného poriadku, ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku, alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3 Trestného poriadku, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého výroku, event. napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie ako i správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytykané prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Po preskúmaní spisového materiálu ako aj oboznámení sa s odvolacou argumentáciou okresného prokurátora odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie okresného prokurátora nie je dôvodné. Oslobodzujúci výrok napadnutého rozsudku je v súlade so skutkovým ako aj právnym stavom veci z dôvodov, že skutkový dej, ktorý obžaloba kvalifikovala ako prečin nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona nie je trestným činom a ani iným protiprávnym konaním.

Zásada stíhania len zo zákonných dôvodov vyplýva z dikcie čl. 17 Ústavy SR. Je najdôležitejšou zásadou trestného konania. Dôvodom trestného stíhania môže byť len odôvodnené podozrenie zo spáchania trestného činu, pričom musí byť dodržaný postup ustanovený Trestným poriadkom. Táto zásada je procesným doplnkom zásady „nullum crimen sine lege“, ktorá v trestnom práve hmotnom predstavuje zásadu zákonnosti. Ide však nielen o zásadu trestného práva, ale aj o zásadu ústavnú, preto má prednosť pred záujmom na náležitom zistení skutkového stavu, pri ktorom vždy musí byť zákonnosť zachovávaná. Skutkový stav nemožno zisťovať spôsobom, ktorý odporuje zákonu. Stíhať podľa Trestného poriadku možno len pre trestný čin.

Podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia, založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne, nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní, alebo niektorá zo strán.

Podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku súd oslobodí obžalovaného spod obžaloby, ak skutok nie je trestným činom.

Podľa § 2 ods. 1 Trestného poriadku nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon.

Predmetom trestného stíhania nie je pomenovanie trestného činu s jeho zákonným označením, ale konkrétny skutok páchatel'a významný z hľadiska trestného práva hmotného, t.j. taký skutok, ktorý vykazuje znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu alebo trestných činov v prípade jednočinného súbehu. Konkrétny skutok treba odlišovať od znakov skutkovej podstaty určitého trestného činu, ktoré samy osebe nie sú skutkom. Vzhľadom na citovanú základnú zásadu trestného konania, že nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon (§ 2 ods. 1 Trestného poriadku), konkrétny skutok, pre ktorý sa má viesť trestné stíhanie, musí byť v súlade s ustanovením § 199 ods. 3 a § 206 ods. 3 Trestného poriadku popísaný tak, aby zodpovedal príslušným znakom skutkovej podstaty trestného činu. Pokiaľ tomu tak nie je, trestnému stíhaniu chýba jeho predmet a teda niet skutku, o ktorom by bolo možné konať a rozhodovať.

Tu odvolací súd poukazuje aj na znenie § 8 Trestného zákona, podľa ktorého trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ako tento zákon nestanovuje inak.

Pojmom znaky uvedené v tomto zákone sa rozumejú znaky objektívnej a subjektívnej povahy, ktoré tvoria tzv. skutkovú podstatu trestného činu (súhrnných znakov, ktoré charakterizujú ľudské konanie a jeho následok ako trestný čin), pričom všetky sú rovnako nevyhnutné a rovnocenné. Z hľadiska obsahu, každá skutková podstata trestného činu vyjadruje všetky podstatné znaky a črty nevyhnutné na posúdenie, či konkrétny spáchaný skutok možno pokladať za trestný čin. Ide o súhrn znakov možných ľudských aktivít, ktorých splnením vzniká trestná spornosť. Znaky trestných činov uvedené v Trestnom zákone vyjadrujú možnosť vzniku takto klasifikovaných skutkov (predvídanie možnosti vzniku), ako aj nevyhnutnosť podradiť ich pod príslušné skutkové podstaty trestných činov a použiť právne následky uvedené v Trestnom zákone. Súhrn skutkových znakov jednotlivých skutkových podstát trestných činov odráža konkrétny skutok kvantity a kvality. Trestná zodpovednosť vzniká na základe existencie spáchaného skutku, ktorý vykazuje znaky skutkovej podstaty trestného činu.

Obligatónymi znakmi skutkovej podstaty trestného činu sú objekt (záujem, hodnota, či spoločenský vzťah chránený trestným právom), objektívna stránka (konanie vrátane opomenutia, následok a príčinná súvislosť medzi konaním a následkom), subjekt (páchateľ) a subjektívna stránka (zavinenie, niekedy aj pohnútky - motív).

Náležité zistenie skutkového stavu v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku predpokladá aj náležité objasnenie všetkých znakov trestného činu, tak aby bolo zrejmé, že skutok, pre ktorý sa vedie stíhanie, skutočne je trestným činom.

Náležité zistenie skutkového stavu veci znamená, že orgán činný v trestnom konaní sám určuje mieru dokazovania, ktoré musí v konaní vykonať, aby bola táto požiadavka splnená. Aj postup prokurátora podľa § 234 ods. 1 Trestného poriadku (podanie obžaloby) predpokladá dostatočne objasnenie veci minimálne v takom rozsahu, aby bolo zrejmé, že:

- skutok sa stal,
- skutok vykazuje všetky znaky skutkovej podstaty žalovaného trestného činu,
- existuje spoľahlivý záver, že žalovaný skutok spáchal obvinený a
- nie sú dané okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť.

Poverený príslušník OR PZ v Dunajskej Strede, uznesením ČVS:ORP-276/OEK-DS-2013 zo dňa 18.05.2013 podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začal trestné stíhanie v bode 1/ pre 1/ zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona a v bode 2/ pre prečin nezaplatenie dane a poistného podľa § 278 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona a uznesením ČVS:ORP-276/OEK-DS-2013 zo dňa 16.2.2015 vzniesol voči obžalovanému obvinenie pre v bode 1/ zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona a v bode 2/ pre prečin nezaplatenie dane a poistného podľa § 278 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona.

Trestného činu nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona sa dopustí ten, kto vo väčšom rozsahu nezaplatí splatnú daň, poistné na sociálne poistenie, verejné zdravotné poistenie alebo príspevok na starobné dôchodkové sporenie. Len samotné nesplnenie daňovej či odvodovej povinnosti nenapĺňa znaky žiadneho trestného činu, nakoľko v slovenskom trestnom práve sa uplatňuje princíp zodpovednosti za zavinenie, t.j. princíp subjektívnej zodpovednosti. Z dikcie citovaného ustanovenia § 278 ods. 1 Trestného zákona vyplýva, že z hľadiska naplnenia subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu sa vyžaduje úmyselné konanie páchatela podľa § 17 Trestného zákona. Úmyselné zavinenie pritom nie je možné vyvodzovať automaticky a výlučne z porušenia konkrétnej daňovej či odvodovej povinnosti. Skutočnosť, že k zaplateniu poistného minimálne vo väčšom rozsahu v deň splatnosti nedošlo, je totiž formálnym znakom objektívnej stránky trestného činu, preukázaním ktorého nie je možné rezignovať na objasnenie subjektívnej stránky. Z hľadiska zavinenia zohráva podstatný rozdiel či osoba splatnú daň či odvod nezaplatí z dôvodu, že nechce, alebo objektívne nemôže (napríklad z dôvodu platobnej neschopnosti, choroby a podobne). Uvedená okolnosť je diferenciačným faktorom medzi „prostým“ nezaplatením daňovej alebo odvodovej povinnosti na jednej strane a trestným činom na strane druhej. Z hľadiska trestnosti konania spočívajúceho v nezaplatení dane alebo poistného je teda nevyhnutné skúmať solventnosť páchatela, a síce či v dňoch splatnosti mal peňažné prostriedky k dispozícii, avšak tieto úmyselne neuhradil. Vyjadrenie subjektívnej stránky skutkovej podstaty označeného trestného činu musí byť súčasne premietnuté aj do znenia samotnej skutkovej vety, nakoľko bez jej uvedenia by išlo len o konštatovanie nesplnenia vlastnej daňovej či odvodovej povinnosti, ktoré nenapĺňa parametre žiadneho trestného činu.

Aby orgány činné v trestnom konaní a súd mohli pristúpiť k trestnoprávne relevantnému konaniu, nestačí ak obžalovaný spôsobí dlh na poisťovní, ale je nevyhnutné zistiť, či spôsobenie tohto dlhu bolo aj úmyselne zavinené. Dlužník preto nie je automaticky aj páchatelom trestného činu nezaplatenia dane a poisťovní. Treba zdôrazniť, že trestné konanie nie je alternatíva v prípade neuhradenia splatného poisťovní.

V konaní bolo preukázané, že obžalovaný si nespĺnil svoju odvodovú povinnosť, čo znamená, že sa dostal do pozície dlžníka voči Sociálnej poisťovni, a.s.. Len samotné neuhradenie odvodových povinností však nie je trestným činom, nakoľko trestnoprávna zodpovednosť nie je konštruovaná ako zodpovednosť objektívna, teda ako zodpovednosť za výsledok (dlh), ale ako zodpovednosť subjektívna (individuálna), ktorá vychádza zo zodpovednosti za konanie, a ta za konanie zavinené. Neodvedenie, či nezaplatenie dane a poisťovní v určitom rozsahu je len naplnenie formálnych znakov (znakov objektívnej stránky žalovaných prečinov), ale v žiadnom prípade tento fakt neznamená, že boli naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu nezaplatenia dane a poisťovní, nakoľko na naplnenie všetkých znakov je nevyhnutné aj to, aby bolo takéto konanie (neodvedenie, či nezaplatenie dane a poisťovní) zavinené a to vo forme úmyselného zavinenia.

Uvedené skutočnosti vyplývajú aj z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR, ktorý vo vzťahu k trestnému činom nezaplatenia dane a poisťovní podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona opakovane konštatoval, že len samotné nespĺnenie daňovej povinnosti (a to sa rovnako týka aj povinnosti odvádzať, či platiť poisťné), respektíve spôsobenie daňového dlhu (či dlhu na poisťovní) nenapĺňa znaky žiadneho trestného činu, nakoľko v slovenskom trestnom práve sa uplatňuje princíp zodpovednosti za zavinenie, t. j. princíp subjektívnej zodpovednosti. Znamená to teda, že jednou z podmienok trestnej zodpovednosti páchatel'a je jeho zavinenie a to zavinenie úmyselné. Zavinením je zároveň vyjadrená i individuálna trestná zodpovednosť, a teda každý zodpovedá zásadne iba za to, čo svojím konaním sám zavinil. Pre trestnú zodpovednosť nestačí spôsobenie následku konaním osoby, pokiaľ toto konanie nebolo zavinené. (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Tdo 62/2011 zo dňa 16.08.2012).

Okresný súd sa preto správne v procese dokazovania zameral na zisťovanie finančnej situácie spoločnosti MIKLÓS & CO, s.r.o. ako platiteľ'a poisťovní subjektu v rozhodnom období z toho pohľadu, či spoločnosť disponovala dostatkom finančných prostriedkov, umožňujúcich jej plniť si svoju zákonnú odvodovú povinnosť a tiež zisťovaniu, či obžalovaný ako konateľ spoločnosti konal úmyselne. Práve táto skutočnosť a výsledky dokazovania o tejto otázke (solventnosti a platbyschopnosti), bola rozhodná pre zodpovedanie otázky subjektívnej stránky žalovaného trestného činu, u ktorého sa vyžaduje úmyselné zavinenie, hoci aj vo forme nepriameho úmyslu.

V konaní boli zabezpečené dva znalecké posudky, a to v prípravnom konaní Znalecký posudok č. 32/2014 znalkyne Ing. Andrey Tánczosovej, ktorého zadávateľom bolo OR PZ Dunajská Streda a v konaní pred súdom kontrolný Znalecký posudok č. 1/2017 znalkyne Ing. Evy Matejkovej z odboru Ekonomia a manažment, odvetvie Účtovníctvo a daňovníctvo. Znalkyňa Ing. Andrea Tánczosová sa v rámci znaleckého skúmania zamerala na otázku solventnosti spoločnosti MIKLÓS & CO, s.r.o. (a to, či v splatný deň poisťovania spoločnosť disponovala finančnými prostriedkami na jeho úhradu) pričom znalkyňa Ing. Eva Matejková sa zamerala okrem skúmania solventnosti aj na vyhotovenie podrobnej finančnej analýzy spoločnosti v rámci ktorej skúmala celkovú likviditu spoločnosti v kontexte kumulácie všetkých pohľadávok a záväzkov spoločnosti.

Správne okresný súd prihliadol na výsledky znaleckého skúmania znalkyne Ing. Evy Matejkovej, vyplývajúce zo Znaleckého posudku č. 1/2017, pretože tento znalecký posudok poskytoval komplexný obraz o ekonomických ukazovateľoch spoločnosti a jej kondícii vo vzťahu k úhradám všetkých svojich splatných pohľadávok. Na tomto mieste je nutné poukázať na to, že oba znalecké posudky dospeli k identickému záveru o solventnosti spoločnosti MIKLÓS & CO, s.r.o. v čase splatnosti jednotlivých splátok poisťovní, pričom znalkyňa Ing. Andrea Tánczosová sa zamerala na skúmanie objemu finančných prostriedkov v čase splatnosti súm poisťovní v dôsledku zadania orgánu činného v trestnom konaní. Závery znaleckého posudku znalkyne Ing. Evy Matejkovej nespochybnila, uviedla, že pokiaľ by bolo jej úlohou vypracovať komplexnú ekonomickú analýzu spoločnosti, urobila by tak, popri čom nevyhlásila záver o tom, že po vyhodnotení všetkých ukazovateľov by zaplatením poisťovní spoločnosť ďalej nebola schopná uhrádzať ďalšie záväzky.

Pokiaľ ide o otázku solventnosti, možno konštatovať, že obe znalkyne sa vo svojich znaleckých posudkoch zhodli na tom, že spoločnosť MIKLÓS & CO, s.r.o. v spornom období od 11/2011 až do 02/2013 (okrem mesiaca 06/2012) disponovala dostatkom finančných prostriedkov na zaplatenie poistného na sociálne poistenie za zamestnávateľa v čase splatnosti poistného individuálne každý kalendárny mesiac. Možno teda vysloviť a zhodnúť sa s tvrdením prokurátora o tom, že spoločnosť MIKLÓS & CO, s.r.o. bola v čase splatnosti poistného solventná. Odvolací súd však zdôrazňuje, že táto skutočnosť ešte sama o sebe, bez zohľadnenia celkového ekonomického statusu spoločnosti nepostačuje na to, aby obžalovaný ako konateľ spoločnosti svojim konaním naplnil objektívnu stránku žalovaného trestného činu.

Zo záverov znaleckého posudku č. 1/2017 znalkyne Ing. Evy Matejkovej vyplynulo, že znalkyňa analyzovala celé sledované obdobie spoločnosti z ekonomického hľadiska, s vypracovaním komplexnej finančno-ekonomickej analýzy daňového subjektu. Zo znaleckého posudku vyplýva, že spoločnosť v rozhodnom období vykazovala veľmi nepriaznivé výsledky likvidity, nie je schopná včas a v plnej výške hradiť svoje splatné dlhy. Spoločnosť nemala dostatok finančných prostriedkov na krytie svojich podnikateľských aktivít, hodnota splatných záväzkov výrazným spôsobom prevyšovala hodnotu finančných zdrojov, spoločnosť bola nelikvidná. Stupeň zadlženosti v rozhodnom období bol na úrovni 206 %, v roku 2012 dokonca na úrovni 785 %. V každej zo skúmaných oblastí vykazovala spoločnosť ukazovatele na zlej úrovni, nachádzala sa pred konkurzom. Znalkyňa konštatovala, že spoločnosť je dlhodobo platobne neschopná, vykazuje významné polehotné pohľadávky, v sledovanom období druhotne insolventná, prvotne platobne neschopná. Ďalej zo znaleckého posudku vyplýva (str. 30-45), že spoločnosť za obdobie mesiacov november 2011 až február 2013 mala spoločnosť dostatok finančných prostriedkov na úhradu splatných záväzkov voči Sociálnej poisťovni, a.s. Na druhej strane však vykazovala významné polehotné pohľadávky voči iným veriteľom, pričom úhradou záväzkov voči Sociálnej poisťovni, a.s. by spoločnosť uprednostnila Sociálnu poisťovňu, a.s. ako veriteľa pred ostatnými veriteľmi. Na základe komplexného posúdenia všetkých ekonomických ukazovateľov znalkyňa konštatovala, že spoločnosť mala v danom čase splatnosti záväzku dostatok finančných prostriedkov v podnikových pokladniciach a na bankových účtoch na úhradu aktuálne splatnej splátky poistného, avšak spoločnosť bola v danom čase platobne neschopná, t.j. nebola schopná hradiť všetky svoje splatné záväzky voči všetkým veriteľom bez toho, aby neuprednostnila jedného veriteľa pred iným. Zároveň zo znaleckého posudku vyplýva, že znalkyňa nezistila, že by spoločnosť v sledovanom období vynaložila finančné prostriedky, ktoré by nemali priamy súvis s podnikaním a boli zistené tiež významné polehotné pohľadávky, ktoré boli príčinou aj druhotnej platobnej neschopnosti. Ku dňu 02.04.2013 spoločnosť evidovala rádovo vyšší stav záväzkov (570-580.000,-Eur) voči iným veriteľom, pričom evidovaný zostatok nepostačoval na úhradu všetkých splatných záväzkov, v dôsledku čoho spoločnosť nebola platobne schopná.

Vzhľadom na vyššie uvedené závery bolo správne konštatovanie okresného súdu, že vykonaným dokazovaním bola preukázaná platobná neschopnosť spoločnosti MIKLÓS & CO, s.r.o. v sledovanom období, v dôsledku ktorej obžalovaný ako konateľ spoločnosti neuhradil splatné poistné na sociálne poistenie. O platobnej neschopnosti spoločnosti svedčí aj to, že voči spoločnosti prebiehala v rozhodnom období exekúcia, boli zablokované jej bankové účty, spoločnosť vynakladala finančné prostriedky len na svoj chod vrátane miezd zamestnancom, spoločnosť bola navyše aj v druhotnej platobnej neschopnosti (evidovala nesplatené pohľadávky tretích osôb), v uvedenom období došlo k výraznému zatváraníu prevádzok a redukcii zamestnancov, od 02/2013 spoločnosť nevykonávala žiadnu činnosť v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie.

Za takejto dôkaznej situácie je evidentné, že obžaloba podaná na obžalovaného bola podaná za skutok, ktorý nevykazuje znaky skutkovej podstaty trestného činu nezaplatenia dane a poistného, pretože v prípravnom konaní bolo zistené len to, že obžalovaný neuhradil splatné poistné, avšak nebolo jednoznačne preukázané, že obžalovaný mal v rozhodnom období dostatok finančných prostriedkov na úhradu poisteného. Nejedná sa tu teda o klasickú schému, kedy zodpovedná osoba - konateľ uvádza nedostatok finančných prostriedkov a úmyselne sa vyhýba plneniu si svojich povinností voči oprávnenému subjektu.

Pokiaľ ide o tvrdenie okresného prokurátora o tom, že sám obžalovaný sa rozhodol uhrádzať, resp. favorizovať iné platby pred povinnými platbami na sociálne poistenie, k uvedenému odvolací súd uvádza,

že táto námietka nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Zo znaleckého dokazovania vyplynulo, že spoločnosť mala v rozhodnom období evidované záväzky v celkovej hodnote presahujúcej 507.000,- Eur, pričom pohľadávky splatné nad 180 dní presahovali sumu 204.000,-Eur. Zo znaleckého skúmania, ani zo žiadneho iného dôkazu nevyplýva, že by obžalovaný uhrádzal svoje splatné záväzky iným veriteľom a tým uprednostnil plnenie sociálneho poistenia. Obžalovaný uviedol, že ako prvé vždy uhrádzal mzdy zamestnancom a finančné prostriedky v rozhodnom období okrem miezd vynakladané iba na nevyhnutný chod spoločnosti. Toto tvrdenie bolo napokon verifikované aj závermi znaleckého dokazovania. Na tomto mieste je nutné dodať, že mzdy zamestnancom nemožno považovať za záväzky, a už vôbec nie za takú úhradu, ktorou by mal obžalovaný takpovediac ušetriť iných veriteľov. Mzda predstavuje zákonné odmeňovanie zamestnanca, jej nárok a vyplatenie sa viaže na inú skutočnosť, nie je obligáciou tak ako je to pri záväzkoch. Ide o dva rôzne inštitúty, ktoré v žiadnom prípade nemožno podradzovať pod jednotný pojem záväzkov a rovnako si nemôžu konkurovať v kontexte uhrádzania záväzkov (keďže zamestnanec navyše žiadnym veriteľom voči svojmu zamestnávateľovi – spoločnosti MIKLÓS & CO, s.r.o. nevystupoval). Pokiaľ ide o vyplácanie miezd zamestnancom, konanie obžalovaného je v podstate logické, keďže bez pracovnej sily by bola spoločnosť absolútne nefunkčná a v prípade neuhradenia mzdy sa obžalovaný ako konateľ a tiež zamestnávateľ mohol dopustiť spáchania trestného činu nevyplatenia mzdy a odstúpeného v zmysle § 214 Trestného zákona.

Nemožno prisvedčiť ani námietke prokurátora, ktorý poukazoval na to, že z dokazovania bolo jednoznačne preukázané úmyselné zavinenie obžalovaného.

Zavinenie sa musí vzťahovať na všetky skutočnosti, ktoré sú znakom skutkovej podstaty trestného činu. Pokiaľ by zavinenie k niektorej z požadovaných skutočností sa nevzťahovalo, nie je daná subjektívna stránka trestného činu, a preto je vylúčená trestná zodpovednosť páchatel'a. Záver o zavinení páchatel'a musí byť vždy preukázaný výsledkom dokazovania a musí z nich logicky vyplynúť (R 19/1971), pričom pri zisťovaní subjektívnej stránky činu nie je možné dospieť k záveru o alternatívnom vzťahu páchatel'a k zamýšľanému následku (R 19/1969).

Z uvedeného výkladu je zrejmé, že úmyselné zavinenie musí byť, ako znak základnej skutkovej podstaty trestného činu nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona vždy predmetom dokazovania, pričom úmyselné zavinenie nie je možné automaticky vyvodzovať len z porušenia konkrétnej právnej povinnosti (napríklad z porušenia povinnosti platiť splatnú daň a poistné). Skutočnosť, že nedošlo k zaplateniu dane či poistného v deň ich splatnosti minimálne vo väčšom rozsahu je totiž formálnym znakom objektívnej stránky trestného činu nezaplatenia dane a poistného, pričom znakom objektívnej stránky trestného činu nie je možné nahrádzať subjektívnu stránku trestného činu.

Z vykonaného dokazovania, najmä výpovede obžalovaného, ktorá bola potvrdená znaleckým dokazovaním vyplýva, že obžalovaný nemal v úmysel neuhrádzať sociálne poistenie za zamestnávateľa, pretože okrem obdobia 11/2011 do 02/2013 si svoju povinnosť plnil. V prípade dlhu na sociálnom poistení voči Sociálnej poisťovni, a.s. za obdobie, ktoré predchádzalo obdobiu, pre ktoré je obžalovaný trestne stíhaný v tejto veci poistenie uhrádzal (hoci aj dodatočne), pričom každá dodatočná platba bola započítaná na predchádzajúce splatné obdobie. Obžalovaný sám iniciatívne riešil svoj dlh so zamestnancom Sociálnej poisťovne, a.s., dlh splácal formou splátkového kalendára, k nedoplatku nepristupoval pasívne, svoje nedoplatky aktívne riešil s cieľom uspokojiť dlh. Uviedol tiež, že v prípade uvoľnenia blokováných finančných prostriedkov na bankovom účte vyplácal okrem miezd zamestnancom aj splatné splátky na sociálne poistenie. Z takéhoto konania obžalovaného potom nie je možné vyvodzovať úmysel svojím konaním obísť zákonnú úpravu.

Okresný prokurátor v odvolaní poukázal aj na to, že vzhľadom na výpoveď obžalovaného na hlavnom pojednávaní dňa 20.05.2017 (správne je 12.05.2017) navrhol zmenu právnej kvalifikácie na trestný čin zvyhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona, s ktorou sa okresný súd nijako nevysporiadal.

Odvolací súd k uvedenému uvádza, že prokurátor navrhol zmenu právnej kvalifikácie až na hlavnom pojednávaní dňa 16.11.2022, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, a to v rámci záverečnej reči, hoci túto možnosť mal počas celého konania, nakoľko o vyplácaní miezd zamestnancom ako aj úhrade nákladov na chod spoločnosti mal vedomosť už v čase prvej výpovede obžalovaného na hlavnom pojednávaní dňa 12.05.2017. Už v tomto momente mohol navrhnúť zmenu právnej kvalifikácie a tým

prispôbiť, prípadne rozšíriť dokazovanie práve o dokazovanie skutočností vo vzťahu k trestnému činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona, čo však neučinil.

Odvolaací súd súhlasí s názorom okresného prokurátora v tom, že v prípade platobnej neschopnosti (čiastočnej) bol obžalovaný ako konateľ spoločnosti MIKLÓS & CO, s.r.o., povinný hradiť svoje záväzky pomerne a rovnomerne medzi všetkých veriteľov s rovnakým postavením. Ak sa totiž spoločnosť dostane do situácie, že ako dlžník nemá dostatok finančných prostriedkov na uhradenie všetkých svojich splatných záväzkov, je povinná všetkých svojich veriteľov (teda tak zamestnancov, daňový úrad, sociálnu poisťovňu, zdravotnú poisťovňu, obchodných partnerov a iných) uspokojovať pomerne a rovnomerne. Ak podnikateľ nie je schopný uhrádzať tak prevádzkové náklady, odvody povinných platieb, ako aj mzdy svojich zamestnancov, musí prispôbiť hospodárenie podniku tak, aby si mohol plniť všetky svoje povinnosti, príp. svoje podnikanie ukončiť. Ak obžalovaný hradil záväzky voči ostatným subjektom, ale voči poisťovniam nie, a pritom bol v úpadku, mohol sa tak dopustiť trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona. Takýmto konaním však nenaplnil zákonné znaky skutkovej podstaty žalovaného trestného činu, t. j. trestného činu nezaplatenie dane a poisteného podľa § 278 Trestného zákona. Okrem toho v prejednávanom prípade nebolo preukázané, či vôbec mohla obžalovaný uspokojiť všetkých svojich veriteľov v plnej výške (zo znaleckého dokazovania sa javí, že to možné nebolo), alebo len v pomernej časti, alebo v akej pomernej časti mala uhradiť poistné, nakoľko v tomto smere absentuje akékoľvek dokazovanie (zisťovanie možných veriteľov obžalovaného, ktorí mohli byť v rozhodnom období uprednostnení obžalovanou pred Sociálnou poisťovňou, zdravotnými poisťovňami a podobne) a či boli splnené podmienky úpadku predmetnej spoločnosti a tiež procesná aktivita prokurátora.

Odvolaací súd záverom dodáva, že len neuhradenie splatných pohľadávok, a to akéhokoľvek subjektu, nikdy nemalo byť trestným činom, pretože v prípadoch neuhrádzania splatných pohľadávok existuje mimotrestným zákonom vytvorený mechanizmus na vymáhanie pohľadávok. Štát preto nemôže kriminalizovať daňový subjekt a resignovať tak na mimotrestné prostriedky, ktoré vytvoril na vymáhanie nedoplatkov na dani a poistnom (napríklad už spomínané daňové exekučné konanie) a tieto nahrádzať trestom.

Odvolaací súd preto uzatvára, že vzhľadom na vykonané dôkazy nebolo v posudzovanej veci bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že obžalovaný nezaplatil poistné na sociálne poistenie, a to napriek tomu, že mal dostatok finančných prostriedkov. Zo žiadneho dôkazu vykonaného na hlavnom pojednávaní totiž nepochybne (mimo rozumné pochybnosti) nevyplýva, že by spoločnosť v rozhodnom čase bola tak platby schopná, t.j. že by bola schopná hradiť všetky svoje pohľadávky a zároveň by obžalovaný spáchal skutok úmyselne. V trestných veciach musia byť dôkazy nad slnko jasnejšie (lat. *In criminalibus probationes debent esse luce clariores*)“.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti odvolaací súd odvolanie okresného prokurátora podľa § 319 Trestného poriadku zamietol ako nedôvodné.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0, čiže jednomyselne podľa § 163 ods. 4 Trestného poriadku v spojení s § 170 ods. 6 Trestného poriadku.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu riadny opravný prostriedok nie je prípustný.